

U 56/2024 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/32/EU vad gäller försörjningsutrustning för elfordon, tankningsutrustning för komprimerad gas samt el-, gas- och värmeenergimätare (ändring av mätdirektivet)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 29 november 2024 till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/32/EU vad gäller försörjningsutrustning för elfordon, tankningsutrustning för komprimerad gas samt el-, gas- och värmeenergimätare (COM(2024) 561 final) samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 30 januari 2025

Arbetsminister Arto Satonen

Specialsakkunnig Emilia Tiuttu

30.1.2025

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV OM ÄNDRING AV DIREKTIV 2014/32/EU VAD GÄLLER FÖRSÖRJNINGSUTRUSTNING FÖR ELFORDON, TANKNINGSUTRUSTNING FÖR KOMPRIMERAD GAS SAMT EL-, GAS- OCH VÄRMEENERGIMÄTARE (ÄNDRING AV MÄTDIREKTIVET)

1 Bakgrund

Den 29 november 2024 lade kommissionen fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/32/EU (nedan benämnt *mätdirektivet*) vad gäller försörjningsutrustning för elfordon, tankningsutrustning för komprimerad gas samt el-, gas- och värmeenergimätare (COM(2024) 561 final).

Kommissionen utarbetade förslaget med beaktande av arbetet inom samarbetet (Welmec), där de nationella myndigheter i EU och Efta som ansvarar för juridisk metrologi medverkar. Den 20 september 2024 offentliggjorde kommissionen en inbjudan att lämna synpunkter, där alla berörda parter uppmanades att lämna synpunkter till och med den 18 oktober 2024.

2 Syfte med förslaget

Förslaget ska ändra mätdirektivet i syfte att tillhandahålla harmoniserade krav för mätinstrument vad gäller försörjningsutrustning för elfordon, tankningsutrustning för komprimerad gas och värmeenergimätare för kylanordningar. I fråga om el- och gasmätare är dessutom syftet att uppdatera bestämmelserna med beaktande av smart mätning.

Mätdirektivets tillämpningsområde och grundläggande krav har förblivit desamma i över 20 år. Därför är det nödvändigt att uppdatera bestämmelserna med hänsyn till den tekniska utvecklingen. Syftet är att undvika splittring på den inre marknaden och att det med tiden uppstår olika nationella regler.

Syftet med förslaget är även att uppnå målen i den europeiska gröna given (COM(2019) 640 final) och att påskynda den gröna och den digitala omställningen, särskilt genom att bidra till en framgångsrik utbyggnad av ren mobilitet.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

Genom förslaget ändras bilagorna I, IV, V och VI till mätdirektivet, och nya bilagor, Va och VIIa, ska införas. Dessutom ska ändringarna av bilagorna beaktas i artikeln om direktivets tillämpningsområde.

Bilaga I till mätdirektivet innehåller de grundläggande krav som mätinstrument ska uppfylla och som i princip är tillämpliga på alla mätinstrument som omfattas av mätdirektivets tillämpningsområde. Enligt förslaget ska bestämmelserna i bilaga I föras med vissa preciseringar och dessutom ska bilagan föras med tre nya stycken i avsnitt 10 om indikering av mätresultat. De nya styckena ska tillämpas på gas- och elmätare, mätsystem för försörjningsutrustning för elfordon och mätsystem för tankningsutrustning för komprimerad

gas. Till följd av de nya bestämmelserna kan mätresultat presenteras med ett mätinstrument och även med en fjärrbildskärm eller på en anordning tillhörande konsumenten eller slutanvändaren. Dessutom ska indikeringen av mätresultatet omfattas av vissa andra krav, bland annat att det presenterade resultatet ska kunna spåras till mätinstrumentet under metrologisk kontroll och att säkerhetsåtgärderna ska vara sådana att eventuell manipulering ska kunna påvisas.

Bilaga IV om gasmätare och volymomvandlare till mätdirektivet ska ändras för att ta hänsyn till den ökande användningen av vätgas och andra gaser som kan tjäna som alternativ till mer traditionella gaser och ibruktagandet av smarta gasmätare. Den viktigaste ändringen av bilagan är att mätresultat kan presenteras som energi utöver som måttenheter för volym eller massa.

Enligt förslaget ska bilaga V ändras i syfte att ta hänsyn till ibruktagandet av smarta elmätare. Ändringen ska även förtydliga att kraven i bilagan ska tillämpas på både elenergimätare för växelström och elenergimätare för likström.

Bilaga VI om värmeenergimätare ska ändras i syfte att inkludera värmeenergimätare för kylanordningar i bilagans tillämpningsområde.

Enligt förslaget ska mätdirektivet förse med en ny bilaga Va, som ska tillhandahålla grundläggande krav för mätsystem för försörjningsutrustning för elfordon.

Enligt förslaget ska mätdirektivet förse med en ny bilaga VIIa, som ska tillhandahålla krav för mätsystem för tankningsutrustning för gas. Den nya bilagan föreslås bli införd i direktivet eftersom användningen av komprimerade gaser, däribland vätgas och naturgas, ökar.

4 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna

Förslaget grundar sig på artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). Beslutsförfarandet sker i enlighet med ordinarie lagstiftningsförfarande, där Europaparlamentet och rådet samråder med ekonomiska och sociala kommittén. Artikel 114 i FEUF gäller de åtgärder som hänför sig till genomförande av och verksamhet på den inre marknaden och syftet med den är tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning och säkerställande av att sammanhållen lagstiftning är tillämplig i unionen.

Kommissionen anser att medlemsstaterna ensamma inte kan uppnå målet för att tillhandahålla harmoniserade krav för mätinstrument och målet för att undvika splittring på den inre marknaden, eftersom produkterna rör sig fritt på den inre marknaden mellan medlemsstaterna. De olika nationella kraven för mätinstrument kan också medföra kostnader för företagen och kan därför försvaga den inre marknadens funktion.

Statsrådet anser att den föreslagna rättsliga grunden för direktivet är lämplig. Statsrådet anser att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen.

5 Förslagets konsekvenser

Kommissionen har inte gjort någon konsekvensbedömning av förslaget, eftersom det bara är en teknisk och begränsad ändring av mätdirektivet för att anpassa det till den tekniska utvecklingen. Enligt kommissionen kräver förslaget inga tilläggsanslag från Europeiska unionens budget.

Generellt sett minskar kostnaderna och den administrativa början för ekonomiska aktörer till följd av införandet av harmoniserade krav för mätinstrument, då de olika medlemsstaterna inte har olika krav.

I Finland har man redan i årtal använt smarta system för mätning av elenergi samt elenergisystem som möjliggör en dynamisk prissättning. I de smarta systemen och överföringen av mätresultat till faktureringsystem på elektronisk väg har man inte upptäckt några sådana problem som skulle kräva att de ska förses med ett metrologiskt skydd. De föreslagna bestämmelserna i bilaga I till mätdirektivet kan dock eventuellt leda till att kravet på metrologiskt skydd även ska gälla överföring av mätresultat i större utsträckning, och kan samtidigt utöka skyldigheterna att påvisa att mätinstrumentet stämmer överens med kraven. För de finska utrustningstillverkarna kan sådana nya krav innebära mer omfattande ansvar och därmed större kostnader för att påvisa överensstämmelsen med kraven. Den risken berör framför allt tillverkarna av elenergimätare och mätsystem för försörjningsutrustning för elfordon samt de smarta systemen. De föreslagna bestämmelserna har formulerats på ett sätt som möjliggör olika tolkningar om kravens omfattning och därmed tolkningsskillnader mellan olika medlemsländer.

Kraven för gasmätare är inte särskilt viktiga för Finland, eftersom användningen av gas i fastigheter i Finland är relativt liten och tillverkning av utrustning saknas.

De föreslagna ändringarna av direktivet kräver även ändringar av den nationella lagstiftningen om mätinstrument.

6 Förslagets förhållande till grundlagen samt till de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

Förslaget ålägger företag och ekonomiska aktörer, bland andra tillverkare av mätinstrument, skyldigheter som avser mätinstrumentens överensstämmelse med kraven. Förslaget innehåller bestämmelser som förutsätter specialkompetens av aktörerna. Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Denna rättighet begränsas av många faktiska begränsningar, såsom näringsidkarens förmåga att sälja sina produkter och tjänster för sin utkomst. Dessutom finns det rättsliga begränsningar för valet av arbete, yrke och näring. Med uttrycket ”i enlighet med lag” i 18 § 1 mom. i grundlagen hänvisas till möjligheten att begränsa rättigheten som tryggas i bestämmelsen genom lag (GrUU 9/2005 rd). Reglering som begränsar näringsfriheten ska uppfylla de allmänna förutsättningarna att begränsa de grundläggande rättigheterna. Det innebär att den föreslagna regleringen ska vara exakt och kraven på begränsningar godtagbara och proportionerliga. De föreslagna kraven bygger på godtagbara mål för att främja exempelvis konsumentskydd och handel enligt god handelssed.

7 Ålands behörighet

Enligt 27 § 19 punkten i självstyrelselagen för Åland har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om måttenheter, mätredskap och mätmetoder.

8 Behandling av förslaget i Europeiska unionens organ och de övriga medlemsstaternas ståndpunkter

Behandlingen av förslaget inleddes i EU den 12 december 2024 i arbetsgrupper som tillsatts av rådet. Behandlingen är i den inledande fasen.

I Europaparlamentet är det utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd som ansvarar för behandlingen av förslaget.

9 Den nationella behandlingen av förslaget

Utkastet till U-skrivelse behandlades i ett skriftligt förfarande av sektionerna Konkurrenskraft (EU 8), Energi och Euratom (EU 21) och Transport (EU 22) mellan den 8 och den 10 januari 2025.

10 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet förhåller sig i huvudsak positivt till förslaget. Statsrådet stöder utvecklingen av den inre marknaden så att medlemsstaterna främjar de harmoniserade kraven för mätinstrument som släpps ut på marknaden och på så vis undanröjer hinder för den fria rörligheten för mätinstrument. Det är bra att mätdirektivets tillämpningsområde utvidgas till att omfatta tankningsutrustning för komprimerad gas, mätning av kylenergi, elenergimätare för likström och försörjningsmätning av elbilar. Enligt statsrådet är målen i förslaget motiverade, likaså främjandet av en framgångsrik utbyggnad av ren mobilitet.

Statsrådet anser att det är beklagligt att kommissionen inte har gjort någon konsekvensbedömning av förslaget. I de fortsatta förhandlingarna finns det skäl att ägna uppmärksamhet åt de potentiella konsekvenserna av bestämmelserna och sambandet mellan bestämmelserna och annan lagstiftning.

Enligt statsrådet är det viktigt att förslaget har tagit hänsyn till utvecklingen av ny teknik och möjligheterna att utnyttja moderna branschlösningar. Även i de fortsatta förhandlingarna bör uppmärksamhet ägnas åt att bestämmelserna är teknikneutrala.

Statsrådet anser att det i fråga om kraven för mätinstrument är nödvändigt att se till att de inte orsakar aktörerna onödig börda. Statsrådet förhåller sig kritiskt till de stränga kraven på dataöverföring, särskilt i situationer där det är möjligt att kontrollera mätresultatets tillförlitlighet med enklare metoder.

I de fortsatta förhandlingarna är det nödvändigt att säkerställa att de nya bestämmelserna är exakta och tydliga för att det nationella genomförandet av bestämmelserna ska ske tillräckligt harmoniserat i de olika medlemsländerna och för att det ska vara möjligt att uppnå det huvudsakliga målet med harmoniserade krav för mätinstrument.